

Uchwała Nr XX/130/2012
Rady Powiatu w Wyszkowie
z dnia 25 kwietnia 2012 r.

*w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Wyszkowskim na lata 2012 -2014*

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1988r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.) Rada Powiatu w Wyszkowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wyszkowskim na lata 2012 -2014 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Wyszkowie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Powiatu
Justyna Garbarczyk

Uzasadnienie

Zgodnie z zapisem art.180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy między innymi opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Przyjęcie 3- letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wyszakowskim na lata 2012 -2014 przewiduje poprzez rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracy z rodziną zastępczą i dzieckiem, z uwzględnieniem pracy z rodziną biologiczną we współpracy z asystentem rodzinnym, zapewnienie każdemu dziecku prawa do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego. Program ten służyć ma usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy w Powiecie Wyszakowskim. Harmonogram działań z zakresu rozwoju pieczy zastępczej odzwierciedla przyjęte założenia i działania na najbliższe 3 lata.

Zakłada się, że realizacja programu umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, skrócenie okres pobytu dziecka w rodzinnych formach pieczy zastępczej, co w konsekwencji doprowadzi do minimalizacji występowania zjawiska sieroctwa społecznego.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni zasadne.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Justyna Garbarczyk

Załącznik
do Uchwały Nr XX/130/2012
Rady Powiatu w Wyszkowie
z dnia 25 kwietnia 2012 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2012 – 2014**

Wyszków, kwiecień 2012

Spis treści

1. WPROWADZENIE DO PROGRAMU	3
2. WSTĘP	8
3. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	12
4. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU	13
5. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	15
5.1. Powiat wyszkowski, położenie i podstawowe dane	15
5.2. Zarys sytuacji społeczno-demograficznej	15
5.3. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia; mocne strony i słabe strony	17
5.4. Diagnoza środowiska lokalnego	19
5.5. Rodzinna piecza zastępcza na terenie Powiatu Wyszковского	19
5.6. Całodobowe placówki opiekuńczo- wychowawcze	25
5.7. Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w placówce	30
5.8. Skutki wprowadzenia zasad finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.....	31
5.9. Usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze	33
5.10. Infrastruktura	35
5.11. Poradnictwo specjalistyczne	37
5.12. Projekt systemowy pn. „W aktywności siła”, Partnerstwo na rzecz Rozwoju Lokalnego i Integracji Społecznej, Współpraca z organizacjami pozarządowymi	38
6. PROBLEMY	40
7. POTRZEBY POWIATU WYSZKOWSKIEGO W ZAKRESIE PIECZY ZASTĘPCZEJ 41	
8. KIERUNEK ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE WYSZKOWSKIM	43
9. PROGNOZA ZAWARTA W OCENIE ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ NA ROK 2011 DLA POWIATU WYSZKOWSKIEGO	44
10. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH	47
11. CELE PROGRAMU	49
12. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	53
13. PRZEWIDYWANE REZULTATY PROGRAMU	60
14. MONITORING I EWALUACJA	61

1. WPROWADZENIE DO PROGRAMU

„Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012 – 2014” powstał w celu zapewnienia każdemu dziecku, w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców, przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, zaspokojenia potrzeb emocjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Opracowany został w celu zorganizowania kompleksowej pieczy zastępczej i skierowany jest do funkcjonujących rodzin zastępczych, rodziców biologicznych, kandydatów na rodziców zastępczych oraz pełnoletnich wychowanków.

W zakresie udzielania wsparcia rodzinom w systemie pieczy zastępczej oraz poszukiwania i kwalifikowania kandydatów na rodziców zastępczych Program oparty został na następujących zasadach:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych bezpośrednio lub pośrednio z pracą na rzecz wspierania dziecka i rodziny;
- 2) jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie zapewnienia kompleksowej pomocy rodzinom objętym pieczą zastępczą, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania praw dzieci do wychowywania w rodzinie, poprzez udzielanie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

W zamierzeniach realizacja założeń Programu doprowadzić ma do ograniczenia skali opieki instytucjonalnej, w szczególności ograniczyć ma liczbę dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) zawiera przepisy regulujące podstawowe kwestie związane z organizacją opieki nad dzieckiem i rodziną oraz wskazuje na potrzebę pracy z rodziną biologiczną i rozwój rodzinnych form opieki, ale nie tworzy mechanizmów, które pozwoliłyby zbudować spójny system wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem.

Dane statystyczne i prowadzone obserwacje na temat organizacji opieki nad dzieckiem i rodziną wskazują, że model ten nie uzyskuje pożądanych efektów w tym zakresie.

Negatywnie ocenia się takie zjawiska jak:

- 1) wzrost wskaźnika liczby dzieci umieszczanych poza rodziną naturalną;
- 2) ukierunkowanie działań wyłącznie na dziecko, pomija się rodzinę – brak odpowiedniego wsparcia dla rodziny dziecka, a także rodziny zastępczej;
- 3) nieadekwatna do potrzeb oferta pomocy środowiskowej dla rodziny zagrożonej lub będącej w kryzysie;
- 4) brak motywów skłaniających gminy do działań na rzecz pozostawienia dziecka w środowisku rodzinnym;
- 5) nadmierna łatwość umieszczania dziecka poza rodziną i niejednokrotnie zbyt powolny proces decyzyjny dotyczący dalszych losów dziecka;
- 6) zbyt ograniczony katalog dostępnych form pieczy zastępczej, który w praktyce prowadzi, w dużej liczbie, do umieszczania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- 7) zbyt mała liczba przeszkolonych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych;
- 8) pozorność rodzicielstwa zastępczego w odniesieniu do rodzin zastępczych spokrewnionych, dotycząca sytuacji, w której na ilość rodzin tego typu wpływa wysokość świadczeń pieniężnych na dziecko powierzone spokrewnionej rodzinie zastępczej w porównaniu do wysokości świadczeń rodzinnych kierowanych do rodzin biologicznych;
- 9) organizowanie i finansowanie polityki społecznej w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną w perspektywie jedynie uzyskania doraźnego efektu, bez mechanizmów strategicznych, które pozwoliłyby na ewaluację skutków działań i ocenę skali przewidywanych oszczędności w kolejnych latach.

Opisane zjawiska, występujące w praktyce przy realizacji pieczy nad dzieckiem i rodziną, wskazują, że model ten i jego instrumenty wymagały niezwłocznej zmiany.

Rezultatem tworzenia rozwiązań w zakresie polityki rodzinnej państwa jest nowa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 r., Nr 149, poz. 887 zm. Dz. U. 2011 r., Nr 288, poz. 1690). Wskazuje ona, że piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;

2) instytucjonalnej.

Nowy system jest odrębnym elementem polityki rodzinnej państwa, uregulowanym nowym, systemowym aktem prawnym, a nie tylko częścią ustawy o pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w sposób kompleksowy reguluje problematykę wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w tym:

- 1) działania profilaktyczne ukierunkowane na rodziny zagrożone lub przeżywające trudności;
- 2) budowanie mechanizmów pracy z rodziną dziecka, organizację systemu pieczy zastępczej oraz profilaktykę usamodzielnień pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Ustawa rozdziela funkcje gminy i powiatu w ten sposób, że w kompetencji gmin pozostaje praca z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w pieczy, a funkcja powiatu polega na pracy z rodzinami zastępczymi.

Podstawowe cechy systemu profilaktyki i opieki

Dziś	Jutro
• zastępujący rodzinę biologiczną	• wspierający rodzinę biologiczną
• oparty na systemie edukacyjnym	• oparty na potencjale rodziny i społeczności
• zorientowany tylko na dziecku	• zorientowany na integrację rodziny i społeczności
• reagujący z opóźnieniem	• szybko reagujący
• izolacyjny	• otwarty
• uzależniający od pomocy i opieki	• wzmacniający, aktywizujący
• mało zróżnicowany	• stale różnicujący formy pomocy i opieki
• państwowy	• samorządowo/społeczny

• podzielony resortowo	• zintegrowany
• finansujący placówki	• finansujący dzieci
• oferujący niski standard usług	• stale podnoszący standard usług

PODZIAŁ KOMPETENCJI

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

„Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012-2014” służyć ma usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy w Powiecie Wyszowskim.

Harmonogram działań realizowanych w zakresie rozwoju pieczy zastępczej odzwierciedla przyjęte założenia i działania na najbliższe 3 lata.

Powołana ustawa nakazuje staroście wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W Powiecie Wyszowskim zgodnie z Zarządzeniem nr 131/2011 Starosty Wyszowskiego z dnia 17.10.2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jednostką organizacyjną realizującą zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z siedzibą w Wyszowie.

Na posiedzeniu Zarządu Powiatowego w dniu 17.10.2011 r. ustalono, że w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie wyodrębniony zostanie Zespół ds. Pieczy Zastępczej.

W niniejszym programie na wstępie została przedstawiona diagnoza/ocena systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wyszowskim, obrazująca funkcjonowanie form pieczy zastępczej typu rodzinnego i instytucjonalnego. W diagnozie zwrócono uwagę na problematykę usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz wskazano instytucjonalne zasoby wsparcia i pomocy dla dzieci i rodzin zamieszkujących na terenie Powiatu Wyszowskiego.

W kolejnych rozdziałach zostały określone kierunki działań, które przyczynią się do rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wyszowskim wraz z harmonogramem realizacji zaplanowanych działań.

Program zawiera również zagadnienia dotyczące ewaluacji i monitoringu pozwalające na dokonanie oceny skuteczności celów i planowanych kierunków zmian.

Program jest zbieżny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2015 oraz Programu Pomocy Rodzinie i Dziecku w Powiecie Wyszowskim na lata 2010 – 2015.

2. WSTĘP

Rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka w każdym okresie jego rozwoju. Dlatego należy przede wszystkim wspierać rodzinę, tak aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Rodzina powinna otrzymywać wsparcie od instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w lokalnym środowisku. Pomoc rodzinie powinna wyprzedzać pomoc samemu dziecku i tak być skoordynowana, aby kompleksowo zabezpieczać jej potrzeby.

W tym celu należy stworzyć powiatowy system pomocy dziecku i rodzinie, a jego tworzenie i wdrażanie należy do zadań własnych powiatu.

W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem należy uznać, docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast wyręczać rodzinę należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

W sprawnym lokalnym systemie prorodzinnym większość dzieci nie powinna opuszczać na dłużej kręgu rodziny. W związku z tym należy podjąć pracę z rodzinami biologicznymi, aby dzieci pozostające w opiece zastępczej, jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego. Rodzinie przeżywającej trudności, kryzys należy udzielić pomocy w formie:

- 1) poradnictwa rodzinnego;
- 2) terapii rodzinnej;
- 3) pracy socjalnej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu obejmują:

- 1) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 2) opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 3) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, w rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 4) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;

- 5) tworzenie warunków do powstania i działania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 6) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 7) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 8) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności do powstania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 9) zapewnienie przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku, niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych,

prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 15) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 16) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 17) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 18) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 19) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 20) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 21) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 22) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 23) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 24) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

- 25) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
- 26) przeprowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 27) zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 28) przedstawienia staroście i radzie powiatu przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 29) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 30) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
- 31) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 32) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

3. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- 2) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 149, poz. 887 z późn. zm.);
- 3) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.);
- 4) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
- 5) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.);
- 6) ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);
- 7) ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o województwie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.);
- 8) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.);
- 9) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.);
- 10) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.);
- 11) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
- 12) ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375).

4. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to dokument, który w sposób istotny zmienia założenia polityki społecznej wobec rodziny. W miejsce dominującego dotychczas prymatu pieczy zastępczej, jako środka zaradczego na dysfunkcje rodziny, ustawa wskazuje na prymat rodziny, a w przypadku jej kryzysu na działania na rzecz jej wsparcia i reintegracji.

Ważnym elementem nowego systemu są wprowadzone mechanizmy wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej. Będący w kryzysie system rodzinnej opieki zastępczej zostaje wzmocniony przez nowe instytucje i rozwiązania, takie jak: urlopy dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka oraz związane z tym rodziny pomocowe, osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, osoby zajmującej się opieką i wychowaniem dzieci w rodzinnym domu dziecka podczas nieobecności prowadzącego rodzinny dom dziecka, zupełnie nowe rozwiązania i instytucje w zakresie wsparcia i nadzoru nad rodzinną pieczą zastępczą w postaci instytucji organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i funkcjonowania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Głównym celem „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012-2014” jest rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Program, realizując jej założenia powstał:

- dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,
- dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dla dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
- w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i w wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Miejsce realizacji Programu: Teren Powiatu Wyszowskiego

Czas realizacji: lata 2012-2014

Adresaci Programu: rodziny biologiczne, rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, osoby zagrożone niedostosowaniem społecznym i znajdujące się w sytuacji kryzysowej, cudzoziemcy, kadra pomocy społecznej.

Koordynator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszowie

Źródła finansowania: środki własne powiatu, środki samorządów gminnych, środki własne jednostek organizacyjnych powiatu, dotacje celowe, środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych, w tym z Funduszy Europejskich.

Partnerzy: administracja samorządowa, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Powiatowy Urząd Pracy w Wyszowie, placówki oświatowe, placówki pomocy społecznej, Sąd Rejonowy w Wyszowie Wydział III Rodzinny i Nieletnich, Policja, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, wolontariusze, lokalne media.

5. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WYSZKOWSKIEGO

5.1. Powiat wyszkowski, położenie i podstawowe dane

Powiat wyszkowski położony jest w północno- wschodniej części Polski w obrębie Niziny Mazowieckiej, jest to kraina geograficzna obejmująca swym zasięgiem część nizin środkowopolskich, usytuowanych w widłach Wisły, Narwi, Bugu i wyróżniona jest głównie na podstawach historycznych. Powiat wyszkowski obejmuje miasto i gminę Wyszków, oraz gminy: Brańszczyk, Długosiodło, Rzaśnik, Somiankę i Zabrodzie.

Powiat wyszkowski graniczy z następującymi powiatami: wołomińskim, pułtuskim, makowskim, ostrowskim, węgrowskim, ostrołęckim, legionowskim.

Główną sieć wodną tworzą rzeki: Bug, Liwiec i Narew.

Ogólna powierzchnia powiatu wyszkowskiego wynosi 87643 ha.

5.2. Zarys sytuacji społeczno-demograficznej

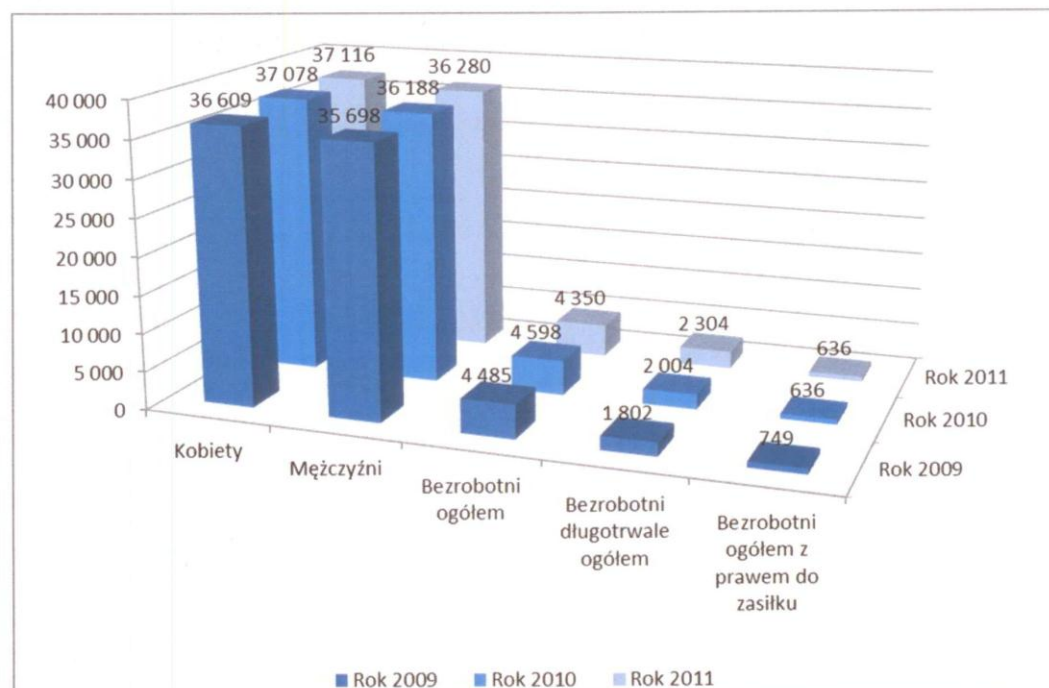
Zgodnie z danymi zawartymi w Ocenie zasobów pomocy społecznej na rok 2011 dla Powiatu Wyszковского, Powiat Wyszkowski w 2011 roku zamieszkiwało 73 396 osób.

Tabela nr 1. Mieszkańcy powiatu (w osobach).

	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
MIESZKAŃCY POWIATU	72 307	73 266	73 396

Źródło: Opracowania własne PCPR na podst. Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2011 dla Powiatu Wyszowskiego.

Wykres nr 1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej w powiecie (stan na 31.12.)

Źródło: Opracowania własne PCPR na podst. Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2011 dla Powiatu Wyszowskiego.

Liczba ludności w wieku mobilnym (18-44 lata) wynosiła 29 545, czyli 65 % ludności w wieku produkcyjnym w 2010 r.

Liczba pracujących kobiet wynosiła 5 813, co stanowiło 52 % ogółu pracujących w 2010 r.

Wśród wydatków budżetu powiatu 23 % środków przeznaczono w 2010 r. na pomoc społeczną i pozostałe zadania z zakresu pomocy społecznej. W porównaniu wydatki budżetu powiatu w 2010 r. przeznaczone na oświatę stanowiły 34 %.

5.3. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia; mocne strony i słabe strony

Analiza SWOT, określająca cele i kierunki Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012-2014, służy do określenia faktycznego stanu rzeczy i zasobów z punktu widzenia ich wpływu na ograniczenie lub stymulację procesów w zakresie pieczy zastępczej.

W celu uzyskania jasnej analizy mocne i słabe strony traktuje się jako czynniki wewnętrzne, z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które mamy bezpośredni wpływ, a szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne wynikające z niezależnych zmian w otoczeniu.

Analiza SWOT oparta jest na schemacie klasyfikacji, dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą sytuację przedmiotu badań na:

- **wewnętrzne pozytywne** -*mocne strony*- silne strony środowiska lokalnego, które należy umiejętnie wykorzystać w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych,
- **wewnętrzne negatywne** -*słabe strony*- to konsekwencja ograniczeń utrudniających zwiększenie liczby rodzin zastępczych na terenie Powiatu Wyszakowskiego,
- **zewnętrzne pozytywne** -*szanse*- czynniki pozwalające na rozwój i promocję rodzicielstwa zastępczego; szanse mają pozytywny wpływ na ekspansję i pokonanie barier pochodzących z otoczenia,
- **zewnętrzne negatywne** -*zagrożenia*- ich istnienie ma negatywny wpływ na rozwój oraz nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.

Ogólne założenia wynikające z analizy SWOT mają na celu:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	- wykształcona i doświadczona kadra pracowników PCPR - wsparcie ze strony instytucji i organizacji świadczących pomoc rodzinie - wspieranie osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej - dostęp do specjalistycznego poradnictwa dla rodzin zastępczych	- brak chętnych do tworzenia rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka - braki finansowe na szkolenia kadry pomocy społecznej - brak mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych - brak rodzinnego domu dziecka
	SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	- stworzenie sprawnego systemu koordynacji, współpracy instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie na terenie Powiatu Wyszowskiego - pozyskanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych - współpraca społeczeństwa lokalnego ze służbami pomocy społecznej w zakresie wsparcia dla rodzin zastępczych - aktywność organizacji pozarządowych w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej	- słaby przepływ informacji między organizacjami współpracującymi w zakresie pomocy dziecku i rodzinie - stan budżetu Powiatu Wyszowskiego

5.4. Diagnoza środowiska lokalnego

Diagnoza Powiatu Wyszковского w zakresie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej obejmuje ogólną charakterystykę, pomagającą określić trendy rozwoju pieczy zastępczej, ponieważ dopiero w ich świetle sensowna wydaje się obecna ocena faktycznego stanu rzeczy. Kluczowym elementem jest diagnoza stanu i procesów w zakresie rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu, jako podstawa do stworzenia Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej.

Na etapie diagnozy wykorzystano:

- piśmiennictwo naukowe,
- materiały Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkanie,
- wywiady i informacje zebrane w toku działań pracowników socjalnych.

5.5. Rodzinna piecza zastępcza na terenie Powiatu Wyszковского

W celu dokonania oceny potrzeb pieczy zastępczej w Powiecie Wyszkowym przedstawiona zostanie analiza rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wyszковского, liczby umieszczonych w nich dzieci, zinterpretowana zostanie liczba dzieci umieszczonych w innych powiatach, procedura umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W celu dokonania oceny potrzeb wykorzystane zostaną wnioski, uwagi, sugestie pracowników socjalnych i osób realizujących proces pracy z rodzinami zastępczymi i biologicznymi. Przeanalizowane zostaną opinie i potrzeby wskazane podczas prac zespołu interdyscyplinarnego, wspierającego pracowników socjalnych w realizowaniu założeń planów pracy z rodziną. Dla przedstawienia diagnozy pieczy zastępczej wskazane zostaną potrzeby zawarte w rocznych sprawozdaniach z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Tabela nr 2. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2007-2011.

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze w tym:			Ogółem
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
2007	59	5	-	-	1	65
2008	59	6	-	-	1	66
2009	57	6	1	-	1	65
2010	62	6	1	-	1	70
2011	65	8	3	-	1	77

Źródło: Opracowania własne PCPR.

W 2011 r. wzrosła zauważalnie liczba spokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych.

W latach 2004 – 2011 nie utworzono zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem specjalistycznej rodziny zastępczej.

Od 2004 r. funkcjonuje tylko jedna zawodowa niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

W 2009 roku jedna rodzina niespokrewniona z dzieckiem przekształcona została w rodzinę zawodową wielodzietną, natomiast w 2011 r. dwie rodziny zastępcze niespokrewnione odbyły szkolenie uzupełniające i przekształcone zostały w zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze.

Liczba rodzin zastępczych wszystkich typów systematycznie wzrasta. W 2011 r. obserwowany jest znaczny wzrost liczby rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze niezawodowe (poprzednie nazewnictwo: niespokrewnione) są najbardziej pożądaną formą opieki zastępczej. Rodzicami zastępczymi są osoby przeszkolone, posiadające wiedzę i umiejętności potrzebne w pełnieniu funkcji rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 3. Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych w latach 2007-2011.

Rok	Dzieci w rodzinach spokrewnionych	Dzieci w rodzinach niespokrewnionych	Dzieci w zawodowych niespokrewnionych rodzinach zastępczych		
			wielodzietnych	specjalistycznych	o charakterze pogotowia rodzinnego
2007	68	7	-	-	8
2008	76	8	-	-	6
2009	72	8	3	-	8
2010	75	8	3	-	7
2011	80	10	9	-	8

Źródło: Opracowania własne PCPR.

W latach 2007 – 2011 wzrosła liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych. Liczba dzieci umieszczonych w zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego utrzymuje się na porównywalnym poziomie. Wzrasta liczba dzieci umieszczanych w niespokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych.

W związku z tym, w sytuacji gdy istnieje konieczność zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i umieszczenie go w środowisku poza rodzinnym, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie poszukuje dla dziecka pochodzącego z terenu powiatu wyszkowskiego, rodziny zastępczej funkcjonującej na terenie innego powiatu. W takiej sytuacji powiaty podpisują porozumienia w sprawie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka pochodzącego z terenu powiatu przebywającego w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu.

Tabela nr 4. Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami.

Rok	Dzieci pochodzące z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczone na terenie innych powiatów	Dzieci pochodzące z innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wyszkowskiego
2007	5	1
2008	6	6

2009	17	11
2010	15	9
2011	15	9

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Dane krajowe wskazują, że liczba dzieci wymagających umieszczenia w rodzinie zastępczej utrzymuje się na tym samym poziomie. Umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych niż miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej powiatach jest problemem ogólnokrajowym, związanym z pozyskiwaniem kandydatów na rodziców zastępczych.

Tabela nr 5. Sytuacja rodzinna dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2007-2011.

Rok	Sieroctwo zupełne	Sieroctwo niepełne	Sieroctwo społeczne
2007	10	13	60
2008	7	15	44
2009	7	19	65
2010	5	25	56
2011	9	19	71

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Jak wynika z powyższych danych dzieci umieszczone w spokrewnionych rodzinach zastępczych są tylko w niewielkiej liczbie sierotami zupełnymi lub półsierotami. W większości są sierotami społecznymi, a głównym powodem umieszczenia w rodzinach zastępczych jest sieroctwo społeczne spowodowane ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych lub przewlekłą chorobą rodziców biologicznych.

W rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego wychowywane są również dzieci niepełnosprawne.

Tabela nr 6. Dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Rok	Liczba dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności
2007	6
2008	2
2009	6
2010	4
2011	4

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Na terenie powiatu wyszkowskiego istnieje potrzeba utworzenia zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej specjalistycznej, posiadającej odpowiednie kwalifikacje do opieki i wychowywania dziecka niepełnosprawnego lub dziecka umieszczonego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich albo małoletniej matki z dzieckiem.

Tabela nr 7. Rodziny zastępcze nowo tworzone w powiecie wyszkowskim w latach 2007-2011.

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze w tym:			Ogółem
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
2007	6	3	-	-	-	9
2008	10	1	-	-	-	11
2009	7	3	1	-	-	11
2010	11	-	-	-	-	11
2011	9	3	2	-	-	14

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Od 2007 r. systematycznie wzrasta liczba nowo tworzonych rodzin zastępczych. W 2011 r. dwie niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze uzupełniły swoje kwalifikacje i przekształcone zostały w zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze.

Nadal jednak na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje tylko jedna zawodowa niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

Utworzenie nowej zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego i zawodowych rodzin zastępczych jest potrzebą wykazywaną w planach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Tabela nr 8. Losy dzieci po pobycie w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego.

Rok	Powrót do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie zastępczej		Adopcja	Umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej
		spokrewnionej	niespokrewnionej		
2007	-	1	2	-	2
2008	-	-	3	2	-
2009	-	-	3	2	-
2010	2	-	-	3	-
2011	-	2	2	1	-

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Tabela obrazuje, że po pobycie w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego dzieci są umieszczane w innych formach opieki zastępczej, rzadko wracają do rodziny biologicznej.

Tabela nr 9. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Rok	Liczba małżeństw/osób zgłaszających wolę odbycia szkolenia	Liczba małżeństw/osób zakwalifikowanych do odbycia szkolenia	Liczba małżeństw/osób, które odbyły szkolenie	Liczba małżeństw/osób ustanowionych rodziną zastępczą
2007	7	5	4	2
2008	8	2	2	3
2009	11	8	2	6
2010	1	0	0	0
2011	5	5	2	2

Źródło: Opracowania własne PCPR.

W latach 2007-2011 widoczna jest różnica między liczbą osób zgłaszających wolę pozostania rodziną zastępczą, a liczbą osób zakwalifikowanych do szkolenia, które odbyły szkolenie i ustanowieni zostali rodziną zastępczą. Najczęściej powodem niezakwalifikowania do szkolenia i odbycia szkolenia jest niewystarczająca motywacja osób, brak determinacji

trwania w decyzji, jak również znaczna odległość ośrodka szkolącego od miejsca zamieszkania kandydatów.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie nie prowadziło szkoleń kandydatów na rodziców zastępczych. Natomiast osoby chętne do pełnienia funkcji rodzin zastępczych kierowane były do wybranego przez kandydatów ośrodka adopcyjno-opiekuńczego mającego swoją siedzibę w innym powiecie.

Dodatkowe zatrudnienie kadry z uprawnieniami trenerów rodzin zastępczych zwiększyłoby szansę na dotarcie do większej liczby kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzenia szkoleń dla kandydatów na terenie powiatu wyszkowskiego oraz rozszerzyłoby ofertę szkoleń specjalistycznych dla funkcjonujących już rodzin zastępczych.

5.6. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie powiatu wyszkowskiego znajduje się jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza całodobowego pobytu – Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Dębinkach. Jest to placówka o zasięgu ponadlokalnym. Realizuje zadania placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Tabela nr 10. Dzieci umieszczone w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2007-2011.

Rok	Dzieci umieszczone w placówce interwencyjnej		Dzieci umieszczone w placówce socjalizacyjnej	Dzieci umieszczone w placówce rodzinnej	Ogólna liczba dzieci umieszczonych w danym roku kalendarzowym
	Pogotowie Opiekuńcze w Ostrołęce, Izdebnie, Dębinkach, Stoczku Łukowskim	Interwencyjna Placówka Opiekuńcza w Otwocku			
2007	13	2	9	-	24
2008	12	-	10	1	23
2009	14	4	6	-	24
2010	8	-	7	-	15
2011	8	-	9	-	17

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie.

Tabela nr 11. Liczba wychowanków przebywających w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo–Wychowawczej w Dębinkach w latach 2007-2011.

Lp.	Powiat zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w placówce	2007	2008	2009	2010	2011
1.	Garwolin	5	5	5	4	3
2.	Legionowo	-	-	-	1	1
3.	Maków Mazowiecki	5	4	4	4	4
4.	Nowy Dwór Mazowiecki	3	-	-	-	-
5.	Ostrów Mazowiecka	-	-	1	1	1
6.	Przasnysz	1	-	-	-	-
7.	Wołomin	8	4	5	4	3
8.	Wyszków	41	31	46	36	29
9.	Warszawa	-	1	2	1	1
10.	Żyrardów	-	-	-	-	2
Ogółem		63	45	63	51	44

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie.

W latach 2007-2011 zmniejszyła się liczba małoletnich z innych powiatów, przebywających w WPO-W w Dębinkach z uwagi na wprowadzenie konieczności ograniczenia liczby miejsc do 38 wychowanków w placówce.

W 2007 roku wzrastała liczba wychowanków z powiatu wyszkowskiego. Powodem wzrostu liczby wychowanków pochodzących z powiatu wyszkowskiego było przekształcenie Domu Dziecka w Dębinkach w Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Dębinkach, łączącą dwa typy: socjalizacyjny i interwencyjny.

Innym powodem jest zamykanie się powiatów wyłącznie na swoje potrzeby, co m.in. wiąże się z obowiązkiem osiągania wymaganych standardów i ograniczeniem liczby wychowanków do 30.

Tabela nr 12. Sytuacja rodzinna wychowanków przebywających w WPO-W w Dębinkach w 2011 r. (wg stanu na dn. 31.12.2011 r.)

Rok	Sytuacja rodzinna wychowanków			Ogółem
	sieroty biologiczne	pólsieroty	posiadające oboje rodziców (sieroty społeczne)	
2011	1	10	23	34

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie.

Analogicznie jak w rodzinach zastępczych, w większości dzieci umieszczane w WPO-W w Dębinkach są sierotami społecznymi. Rodzice biologiczni wychowanków placówki borykają się z podobnymi problemami jak rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Dodatkowym problemem jest również brak możliwości pozyskania dla nich rodzinnych form opieki zastępczej.

Tabela nr 13. Sytuacja prawna wychowanków przebywających w WPO-W w Dębinkach w 2011 r.

Rok 2011	Sytuacja prawna wychowanków		
	dzieci z rodzin o ograniczonej władzy rodzicielskiej	dzieci z rodzin pozbawionych władzy rodzicielskiej	Ogółem
	20	8	28

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie.

Uzupełnieniem danych zawartych w tabeli nr 13 jest informacja, że wśród wychowanków placówki:

- 1 dziecko jest sierotą zupełną,
- 5 wychowanków jest osobami pełnoletnimi.

Większość rodziców dzieci przebywających w WPO-W w Dębinkach ma ograniczoną władzę rodzicielską.

W związku z tym istnieje szansa na powrót dziecka do rodziców biologicznych. Cel ten można osiągnąć poprzez systematyczną i profesjonalną pracę kadry zatrudnionej w placówce we współpracy z różnymi instytucjami działającymi na szczeblu gminnym i powiatowym na rzecz pomocy rodzinie i dziecku.

Tabela nr 14. Wychowankowie opuszczający WPO-W w Dębinkach.

Rok	Powody opuszczenia placówki				
	Powrót do rodziny naturalnej przed ukończeniem 18 r.ż.	Umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcyjnej	Usamodzielnienie	Umieszczenie w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym	Przeniesienie do innej placówki opiekuńczo-wychowawczej
2007	2	3	7	5	1

2008	4	0	7	2	0
2009	5	4	8	5	2
2010	9	-	4	2	-
2011	2	1	7	-	-

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie.

Dane przytoczone w powyższej tabeli wskazują na złożoność problemu i konieczność wypracowania prawidłowych metod wychowawczych i ustawicznej pracy z rodziną biologiczną, w celu zapobiegania umieszczania dzieci w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i przenoszenia wychowanków do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wielofunkcyjne całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, działające do dnia 31.12.2011 r. na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej, stały się placówkami opiekuńczo-wychowawczymi typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz specjalistyczno-terapeutycznego.

Jednocześnie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w stosunku do ww. placówek wprowadziła możliwość stosowania przepisów dotychczasowych, tj. ustawy o pomocy społecznej, w okresie 12 miesięcy od dnia 01.01.2012 r.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach (zły stan zdrowia, posiadanie rodzeństwa) umieszczane są dzieci poniżej 10. roku życia.

Zgodnie z ww. ustawą w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w okresie 4 lat od dnia 01.01.2012 r. mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia, z przyczyn: zły stan zdrowia, posiadanie rodzeństwa.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, działających na podstawie

przepisów dotychczasowych, tj. ustawy o pomocy społecznej, w okresie 9 lat od dnia 01.01.2012r. nie może być wyższa niż 30.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, iż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, działających na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. ustawy o pomocy społecznej, w okresie od 01.01.2015 r. do dnia 31.12.2019 r. mogą przebywać dzieci powyżej 7 roku życia.

Po upływie wyżej wymienionego okresu, w placówkach mogą przebywać dzieci powyżej 10 roku życia, z wyłączeniem szczególnie uzasadnionych przypadków gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Od 2009 r. zmniejsza się liczba dzieci z terenu Powiatu Wyszowskiego umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w roku 2010 i 2011 wynosiła 15.

Tabela nr 15. Liczba dzieci z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie 2008-2011.

Lp.	Nazwa placówki	Rok			
		2008	2009	2010	2011
1	WPOW w Dębinkach	9	13	8	8
	- placówka interwencyjna - placówka socjalizacyjna	8	6	6	7
2	WPOW w Ostrołęce	2	-	1	-
3	IPO w Otwocku	-	4	-	-
4	Pogotowie Opiekuńcze w Stoczku Łukowskim	1	1	-	-
5	Dom Dziecka w Siedlcach	1	-	-	-
6	Dom Dziecka w Warszawie	1	-	-	-
7	Rodzinny Dom Dziecka w Warszawie	1	-	-	-
Razem		23	24	15	15

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszowie.

W Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach w 2012 r. zostało umieszczonych 2 małych z terenu powiatu wyszkowskiego. W roku 2011 i 2010 ogólna liczba dzieci umieszczonych w placówkach wynosiła 15.

W Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach, wychowankowie są skreślani z ewidencji na podstawie zmiany postanowienia Sądu, uzyskania pełnoletności i usamodzielnienia, umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinie przysposabiającej.

W 2011 r. zgodnie ze stanem ewidencji wychowanków na ostatni dzień miesiąca grudnia, w placówce przebywało 30 małych. W latach następnych przewiduje się, że placówkę opuszczą następne osoby.

Analiza jakościowa (na podstawie danych z terenu kraju) pieczy zastępczej pozwala na obserwację pewnych tendencji:

- umieszczanie licznych rodzeństw w rodzinnej pieczy zastępczej jest problemem, który rozwiązywany jest poprzez kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- do placówek trafiają dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej, będące w okresie dojrzewania. W związku z tym istnieje małe prawdopodobieństwo znalezienia dla tych dzieci alternatywnych form opieki najbardziej zbliżonych do rodzinnej;
- brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych;
- zasadny jest rozwój spójnej infrastruktury pieczy zastępczej oraz ustawiczne podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych, kadry pedagogicznej w pieczy instytucjonalnej i zatrudnienie terapeutów oraz zwiększenie zakresu usług poradnictwa specjalistycznego w powiecie i gminach. Obserwuje się występowanie coraz większych problemów wychowawczych wśród wychowanków rodzin zastępczych przerastających kompetencje wychowawcze opiekunów, co wymaga umieszczenia w pieczy zastępczej instytucjonalnej i podjęcie pracy terapeutycznej.

Opieka instytucjonalna staje się potrzebną, choć trudną, specjalistyczną formą opieki nad młodzieżą starszą z dużymi problemami wychowawczymi. Powinno to przekładać się na zmiany modelu funkcjonowania placówek opieki instytucjonalnej oraz specjalistyczne przygotowanie kadry. To proces wymagający stałego podnoszenia umiejętności przez poszczególnych pracowników oraz zatrudnienie większej liczby specjalistów m.in. terapeutę rodzinnego, specjalistę pracy z rodziną w kryzysie.

5.7. Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w placówce

Zgodnie z art. 86 ust. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) Starosta Powiatu ustalał średni miesięczny koszt utrzymania w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej i ogłaszał w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Średni miesięczny koszt utrzymania w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej stanowił kwotę rocznych kosztów działalności placówki wynikającą z utrzymania dzieci, z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych, wydatków bieżących na remonty i zakupy

związane z realizacją programu naprawczego, powiększoną o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzieloną przez liczbę miejsc, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby wychowanków w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego w placówce.

Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach w latach 2007-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 16. Średni miesięczny koszt utrzymania w placówce w latach 2007 – 2011.

Średni miesięczny koszt utrzymania w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach				
2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
2.363,12 zł	2.982,21 zł	3.405,87 zł	3.709,90	4.239,24

Źródło: Zarządzenia Starosty Powiatu Wyszowskiego w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania wychowanka w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach.

5.8. Skutki wprowadzenia zasad finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza zmianę w zakresie sposobu ustalania średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce. Obecnie stanowi je kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność placówki wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

W 2012 r. średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach ustalone zostały Zarządzeniem Starosty Powiatu Wyszowskiego w wysokości 5.228,51 zł.

Analiza kosztów utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz rodzinach zastępczych i rodzinie biologicznej jednoznacznie wskazuje, że najwyższą kwotę trzeba przeznaczyć na utrzymanie dziecka w placówce.

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w stosunku do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej od dnia 01.01.2012 r. gmina z terenu, której pochodzi dziecko ponosi odpowiednio wydatki za pobyt w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Udział gminy w finansowaniu tych zadań wzrastał będzie stopniowo z 10 % w pierwszym roku do 30 % w drugim, by w trzecim roku obowiązywania przepisów ustawy osiągnąć wysokość 50 % kosztów pobytu dziecka w jednej z form pieczy zastępczej. Zasada ta spowoduje, iż gmina ponosić będzie połowę kosztów pobytu dziecka poza rodziną. Im dłużej podopieczny przebywał będzie w pieczy zastępczej, tym gmina więcej będzie dopłacać powiatowi.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiaty obowiązek zatrudnienia nowych specjalistów, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy pracują z rodzinami o stażu niższym niż 3 lata i współpracują z asystentami rodziny zatrudnianymi przez ośrodki pomocy społecznej. Na terenie powiatu wyszkowskiego pod opieką koordynatorów będzie 20 rodzin (z tendencją wzrostową około 10 nowych rodzin w każdym roku).

Tabela nr 17. Charakterystyka rodzin zastępczych z podziałem na gminy w powiecie wyszkowskim (stan na dn. 05.04.2012 r.).

Forma opieki	Liczba rodzin						Ogółem
	Brańszczyk	Długosiodło	Somianka	Rząśnik	Wyszków	Zabrodzie	
	7	2	5	8	36	2	60
w tym pod opieką:							
koordynatora	3	-	1	6	10	-	20
pracownika socjalnego	4	2	4	2	26	2	40
Ogółem	7	2	5	8	36	2	60
w tym rodzin zastępczych:							
spokrewnionych	3	2	3	3	20	2	33
niezawodowych	4	-	1	5	14	-	24
zawodowych wielodzietnych	-	-	-	-	2	-	2
o charakterze pogotowia rodzinnego	-	-	1	-	-	-	1
Ogółem	7	2	5	8	36	2	60

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie.

Z charakterystyki rodzin zastępczych wynika, że największa liczba rodzin zastępczych zamieszkuje na terenie gminy Wyszków.

Tabela nr 18. Liczba dzieci umieszczonych po raz pierwszy w pieczy zastępczej z podziałem na gminy w powiecie wyszkowskim (w okresie od dnia 01.01. 2012 r. do dnia 05.04.2012 r.)

Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej						
Brańszczyk	Długosiodło	Somianka	Rząśnik	Wyszków	Zabrodzie	Ogółem
-	-	-	4	2	-	6
Liczba dzieci w WPOW w Dębinkach						
-	-	-	2	-	-	2

Źródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2012 roku przekazuje informacje o nowo kierowanych osobach do rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do właściwych gmin ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem po raz pierwszy w pieczy zastępczej.

5.9. Usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze

Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niedostosowanych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomocą:

- pieniężną na kontynuowanie nauki w szkole,
- pieniężną na usamodzielnienie,
- na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Tabela nr 19. Liczba pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych, którym w latach 2007-2011 przyznano na podstawie decyzji administracyjnej pomoc pieniężną.

Lp.	Rodzaj pomocy		2007	2008	2009	2010	2011
1.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Liczba osób	2	2	5	5	5
		Kwota	9.882	9.882	21.411	24.705	21.410

2.	Pomoc pieniężna kontynuowanie nauki	Liczba osób	34	26	22	26	31
		Kwota	139.608	133.214	116.748	112.126	108.341
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	Liczba osób	5	4	10	11	7
		Kwota	24.660	19.742	47.875	46.568	34.582
Ogółem:			41	32	37	42	43
			174.150	162.838	186.034	183.399	164.333

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Tabela nr 20. Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i MOW, którym w latach 2007 – 2011 przyznano na podstawie decyzji administracyjnej pomoc pieniężną.

Lp.	Rodzaj pomocy		Rok				
			2007	2008	2009	2010	2011
1.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Liczba osób	1	3	2	3	2
		Kwota	6.588	13.176	13.176	18.117	13.176
2.	Pomoc pieniężna kontynuowanie nauki	Liczba osób	13	9	7	3	5
		Kwota	44.765	32.450	15.438	8.317	16.832
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	Liczba osób	3	1	-	1	1
		Kwota	13.600	4.936	0	4.941	4.940
Ogółem:			17	13	9	7	8
			64.953	50.562	28.614	31.375	34.948

Źródło: Sprawozdanie z działalności PCPR.

Na podstawie przeprowadzonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszku diagnozy zostały określone główne problemy usamodzielnianych wychowanków, opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, wśród których należy wymienić:

- trudności adaptacyjne w środowisku,
- trudności z uzyskaniem samodzielnego mieszkania, w tym mieszkania chronionego,
- trudności z uzyskaniem zatrudnienia,
- brak motywacji do nauki,
- niewystarczające umiejętności, nie udokumentowane szkolenia, kursy,
- brak rzeczywistego wsparcia ze strony rodziny, motywowania do osiągnięć.

Ze względu na trudną sytuację finansową pełnoletni wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze nie są w stanie pokryć kosztów wynajmu

mieszkania. W związku z brakiem mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych usamodzielniani wychowankowie powracają do domu rodzinnego. Zdarza się, że w środowisku rodziców naturalnych nie była podejmowana praca socjalna, a dysfunkcje występujące w rodzinie pogłębiły się.

5.10. Infrastruktura

Na szczeblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej.

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańszczyku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzańniku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkwie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu.

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny, dzieci są obejmowane opieką i wychowaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego. Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonują niżej wymienione placówki o zasięgu gminnym.

Tabela nr 21. Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie poszczególnych gmin powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Nazwa placówki	Organ prowadzący
1.	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wyszkwie
2.	Świetlica Socjoterapeutyczna	Samorząd Gminny w Wyszkwie
3.	Świetlica dla dzieci przy Parafii Św. Rodziny w Wyszkwie	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom w Wyszkwie
4.	Świetlica Środowiskowa Gminnego Ośrodka Kultury w Somiance	Urząd Gminy w Somiance
5.	Świetlica Środowiskowa w Jackowie Górnym	Urząd Gminy w Somiance
6.	Świetlica Środowiskowa w Ostrowach	Urząd Gminy w Somiance
7.	Świetlica Środowiskowa w Popowie Kościelnym	Urząd Gminy w Somiance

8.	Świetlica Środowiskowa w Barcicach	Urząd Gminy w Somiance
9.	Świetlica Środowiskowa w Skorkach	Urząd Gminy w Somiance
10.	Świetlica Środowiskowa w Wólce Somiankowskiej	Urząd Gminy w Somiance
11.	Świetlica Środowiskowa w Woli Mystkowskiej	Urząd Gminy w Somiance
12.	Świetlica Środowiskowa funkcjonująca przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego nie zaspokaja potrzeb mieszkańców powiatu wyszkowskiego.

Na terenie powiatu wyszkowskiego w obszarze pomocy społecznej funkcjonują następujące stowarzyszenia i organizacje pozarządowe:

- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wyszkanie,
- Wyszkanie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „WAŻNA RÓŻA”,
- Stowarzyszenie „POMÓŻ DZIECIOM”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Uczniów Niepełnosprawnych w Zespole Szkół „PROMYK”,
- Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła Terenowego,
- Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Ostrowi Mazowieckiej,
- Stowarzyszenie Chorych Na Cukrzycę Koło w Wyszkanie,
- Wyszkanie Ruch Wspierania Przedsiębiorczości,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Sportu, Turystyki, Kultury, Rekreacji, Ochrony Zdrowia i Środowiska „UNIVERSUM”,
- Klub „AMAZONEK” w Wyszkanie
- Stowarzyszenie POMOCY RODZINOM,
- Fundacja „Idzik”,
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wyszkanie,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Niezaradnych Życiowo „ZAWSZE RAZEM”,
- Klub Abstynenta „ARKA”,

- Stowarzyszenie „PROMENADA”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „WIATRAK”,
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Wyszkowie.

5.11. Poradnictwo specjalistyczne

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie w dniu 08 stycznia 2011 r. zostało wpisane do Rejestru jednostek specjalistycznego poradnictwa województwa mazowieckiego pod pozycją 2.

Na tej podstawie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie świadczona jest pomoc specjalistyczna przez psychologa, pedagoga i prawnika dla mieszkańców powiatu.

Jednak nie jest to wystarczające i nie zaspokaja potrzeb mieszkańców powiatu.

Tabela nr 22. Poradnictwo specjalistyczne prowadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie w latach 2009-2011.

Wyszczególnienie	Lata		
	2009	2010	2011
Liczba rodzin, w tym: - porady prawne - porady rodzinne - porady psychologiczne	109	115	243
Liczba osób w rodzinach, w tym: - porady prawne - porady rodzinne - porady psychologiczne	204	237	644

Źródło: Opracowania własne PCPR.

5.12. Projekt systemowy pn. „W aktywności siła”, Partnerstwo na rzecz Rozwoju Lokalnego i Integracji Społecznej, Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet VII – Promocja Integracji Społecznej – Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, stwarza Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie i ośrodkom pomocy społecznej możliwości ubiegania się o środki finansowe z Unii Europejskiej w ramach projektów systemowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 2 czerwca 2008r. zrealizowało cztery edycje projektu systemowego pn. „W aktywności siła”.

Celem głównym projektu jest zwiększenie szans i przygotowanie do życia społecznego i zawodowego osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze jak również aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych oraz cudzoziemców.

Tabela nr 23. Beneficjenci projektu systemowego pn. „W aktywności siła” w latach 2008-2011.

Rok	Beneficjenci projektu systemowego „W aktywności siła”			
	Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych	Cudzoziemcy z ochroną uzupełniającą	Osoby niepełnosprawne	Ogółem
2008	7	0	32	39
2009	8	4	32	44
2010	16	0	37	53
2011	18	0	31	49

Źródło: Opracowania własne PCPR.

Projekt pn. „W aktywności siła” realizowany jest na podstawie podpisanej umowy z Mazowiecką Jednostką Wdrażania Projektów Unijnych z dnia 17 października 2008r.

Wymagany udział własny powiatu stanowi kwota odpowiadająca 10,5% wartości projektu.

Przedstawioną analizę możliwości środowiska lokalnego uzupełnia dodatkowo informacja, że w kwietniu 2008 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszku

podpisało umowę o przystąpieniu do Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Lokalnego i Integracji Społecznej. Do partnerstwa przystąpiły następujące jednostki i organizacje pozarządowe: PSO UU Koło w Wyszkanie, PCPR w Wyszkanie, OPS w Wyszkanie, Stowarzyszenie „Promenada”, Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Dębinkach.

W ramach partnerstwa w latach 2009-2011 zorganizowano zabawy choinkowe, imprezy plenerowe, uroczystości.

Również funkcjonowanie na terenie Powiatu Wyszkańskiego organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego znacząco wpływa na możliwość realizacji zadań na rzecz społeczności lokalnej.

Uchwałą Nr XXI/151/2008 z dnia 28 maja 2008 r. Rada Powiatu w Wyszkanie przyjęła Powiatowy Program Aktywności Lokalnej na lata 2008 – 2013. W powyższym dokumencie wyznaczono, jako „Cel strategiczny: Inicjowanie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wolontariatu na terenie powiatu wyszkowskiego.”, który jest odpowiedzią na problemy społeczne występujące na terenie powiatu: Kształtowanie postaw obywatelskich i rozwój działalności wolontariuszy w powiecie wzmocni sferę pozarządową oraz przyczyni się do realizacji nowatorskich rozwiązań i występowania o fundusze wspomagające.

6. PROBLEMY

1. Niedostatecznie zintegrowany system pomocy rodzinie i dziecku.
2. Niewystarczająca aktywność i integracja lokalnej społeczności na rzecz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Wysoka stopa bezrobocia.
4. Niewystarczające kwalifikacje zawodowe kadry pedagogicznej w stosunku do obecnie pojawiających się problemów w funkcjonowaniu edukacyjno-społecznym dzieci i młodzieży.
5. Niedostateczny poziom wiedzy młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze na temat funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym.
6. Niski poziom wykształcenia oraz brak motywacji do dalszej nauki młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.
7. Niewystarczająca baza mieszkań komunalnych, socjalnych i usamodzielnienia.
8. Brak mieszkań chronionych.
9. Niewystarczający zakres usług poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych i biologicznych.
10. Niewystarczające zatrudnienie w PCPR kadry z uprawnieniami trenerów rodzin zastępczych oraz innych specjalistów.
11. Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
12. Brak rodzinnego domu dziecka.
13. Niska liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego.
14. Niedostateczna liczba wolontariuszy i organizacji pozarządowych zajmujących się problemami dziecka i rodziny.

7. POTRZEBY POWIATU WYSZKOWSKIEGO W ZAKRESIE PIELCZY ZASTĘPCZEJ

1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, celem pozyskiwania kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w zakresie wynikającym z przyszłych zadań.
3. Zwiększenie liczby niezawodowych rodzin zastępczych.
4. Zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych.
5. Utworzenie wśród funkcjonujących rodzin zastępczych, rodzin pełniących funkcję rodzin pomocowych.
6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z pełnionych funkcji, które mają na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego (dot. rodzin zawodowych) oraz zabezpieczenia potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
7. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
8. Zatrudnienie dodatkowej liczby specjalistów w tym: koordynatorów, terapeutów rodzinnego, specjalisty pracy z rodziną w kryzysie.
9. Organizowanie i wspieranie rozwoju grup wsparcia dla rodzin zastępczych.
10. Tworzenie i realizacja programów indywidualnych usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz organizowanie szkoleń dostosowanych do indywidualnych potrzeb usamodzielnianych.
11. Nawiązanie i utrzymanie współpracy z osobami i instytucjami wspierającymi, celem pozyskania wolontariuszy współpracujących z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych.
12. Organizowanie lub udostępnianie rodzinom zastępczym specjalistycznej pomocy w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej, pedagogicznej, prawnej i innej uzależnionej od indywidualnych potrzeb dziecka i rodziny.
13. Tworzenie wewnętrznego systemu wsparcia rodziny, w oparciu o działania profilaktyczne podejmowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym,

w szczególności z właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka i rodziny ośrodkiem pomocy społecznej, asystentem rodziny.

14. Utworzenie rodzinnego domu dziecka.
15. Rozwój środowiskowych form pomocy dziecku i rodzinie poprzez tworzenie placówek wsparcia dziennego.

8. KIERUNEK ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE WYSZKOWSKIM

Z analizy potrzeb wynika, że działania podejmowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obejmują niemalże wszystkie obszary funkcjonowania pieczy zastępczej i dotyczą różnorodnej tematyki począwszy od pozyskania i przygotowania kandydatów, poprzez wspieranie istniejących już na terenie powiatu wyszkowskiego rodzin zastępczych, do współpracy z instytucjami wspierającymi rozwój dziecka i rodziny, szczególnie działającymi w środowisku lokalnym.

Spośród wyszczególnionych potrzeb, jako priorytetowe potraktować należy:

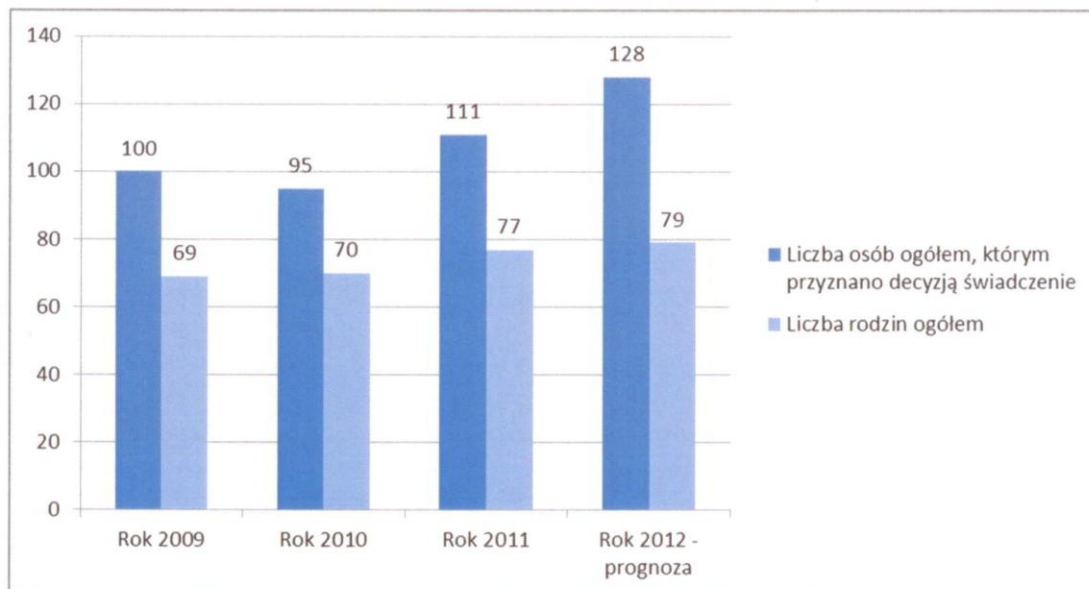
1. Pozyskanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe.
2. Szkolenie istniejących rodzin zastępczych.
3. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
4. Tworzenie i realizacja założeń indywidualnych programów usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania organizatora pieczy zastępczej wytyczają kierunki zmian i działań w stosunku do rodzinnej pieczy zastępczej. Najważniejsze z nich to:

- troska o rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- inicjowanie ich tworzenia,
- kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- wspieranie istniejących rodzin zastępczych,
- profesjonalna kwalifikacja osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
- organizowanie pomocy wolontariuszy,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej i rodziny zastępczej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w celu pozyskania rodzin przysposabiających,
- organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku,
- przedstawianie sprawozdań z efektów pracy.

9. PROGNOZA ZAWARTA W OCENIE ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ NA ROK 2011 DLA POWIATU WYSZKOWSKIEGO

Wykres nr 2. Rodziny zastępcze.

Źródło: Opracowania własne PCPR na podst. Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2011 dla Powiatu Wyszковского.

Na podstawie analizy danych stwierdza się, że systematycznie wzrastać będzie ogólna liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w tym i liczba rodzin zastępczych wszystkich typów.

Inaczej przedstawia się sytuacja wychowanków przebywających w wielofunkcyjnej placówce opiekuńczo-wychowawczej. W ostatnim roku i w kolejnych latach prognozowany jest znaczny spadek liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 24. Przewidywana liczba wychowanków przebywających w WPO-W w Dębinkach, według stanu na dzień 31 grudnia danego roku kalendarzowego (bez liczby dodatkowo umieszczanych osób w danym roku).

	Rok		
	2012	2013	2014
Liczba wychowanków	26	21	16

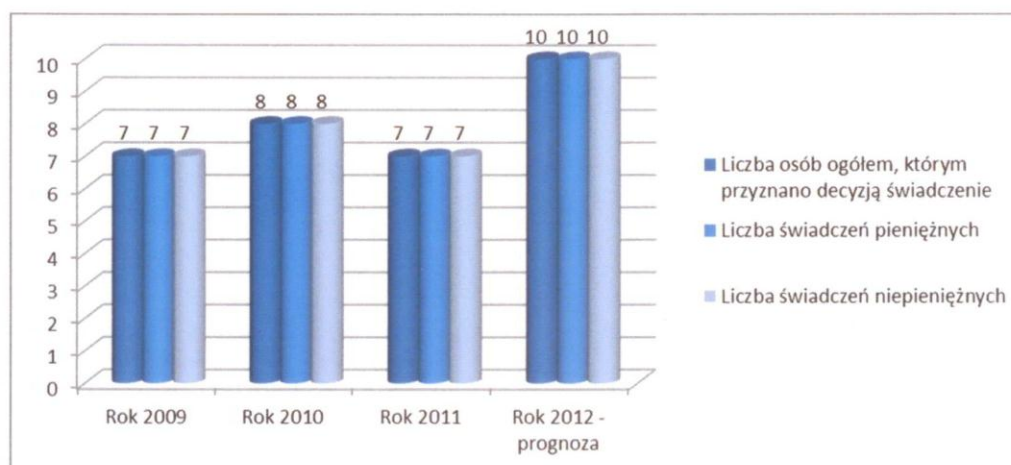
Źródło: Opracowania własne PCPR.

Z uwagi na fakt, że Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Dębinkach łączy dwa typy placówek (interwencyjna i socjalizacyjna), jest placówką koedukacyjną z docelową liczbą miejsc - 38, wymagane jest dostosowanie statutowej liczby miejsc i bazy lokalowej do wymogów zawartych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720).

W związku z powyższym, placówka opiekuńczo-wychowawcza, po przeanalizowaniu stanu obecnego i zrealizowaniu zaleceń zawartych w rozporządzeniu zapewni dzieciom:

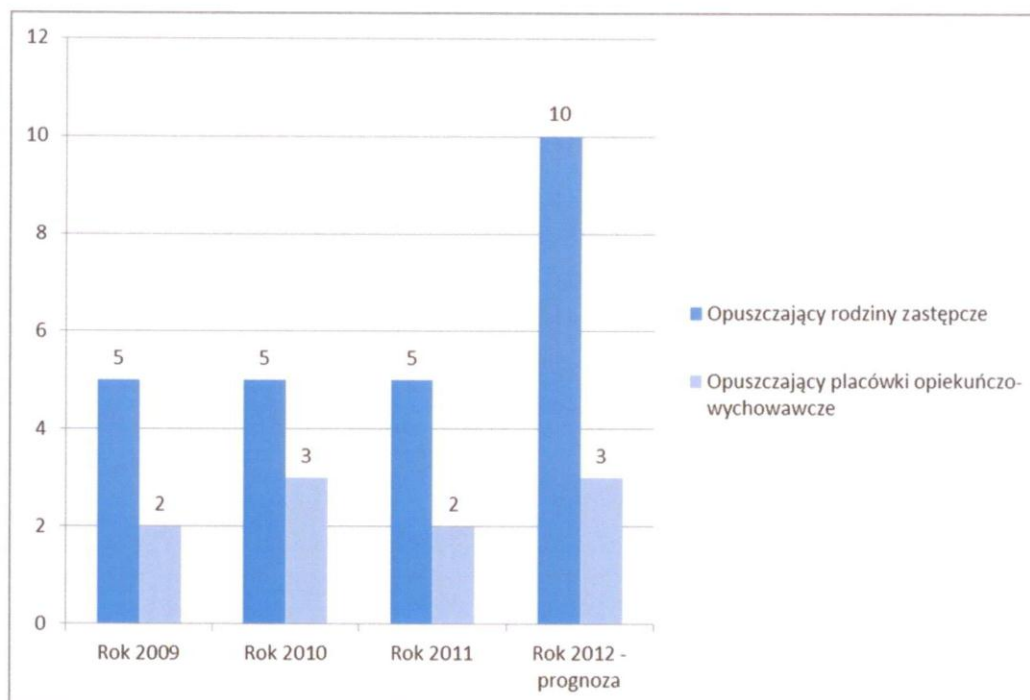
- pokoje mieszkalne nie większe niż 5 osobowe, właściwie oświetlone, o powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia;
- łazienki z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych i toalety, w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny;
- miejsce do nauki;
- miejsce do przygotowywania posiłków, zapewniające odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności;
- wspólną przestrzeń mieszkalną, w której można spożywać posiłki, stanowiącą miejsce spotkań i wypoczynku.

Wykres nr 3. Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków.

Źródło: Opracowania własne PCPR na podst. Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2011 dla Powiatu Wyszowskiego.

Wykres nr 4. Wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze

Źródło: Opracowania własne PCPR na podst. Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2011 dla Powiatu Wyszkiwskiego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to dokument, który pozwala na prognostyczne ujęcie polityki społecznej wobec rodziny.

W dokumencie zawarta jest optymistyczna prognoza, która wskazuje, że zastosowanie środka jakim jest prymat rodziny, a dopiero w przypadku kryzysu podjęcie działań mających na celu jej wsparcie i reintegrację pozwalają na zrealizowanie założenia, że umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej możliwe będzie po wyczerpaniu wszystkich sposobów pomocy rodzinie, chyba, że zagrożone będzie wprost bezpieczeństwo dziecka. W związku z tym, ważnym aspektem jest wprowadzenie na szczeblu gminy nowej instytucji asystenta rodziny. Istotą prognozowanych zmian jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą w sytuacji, gdy ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić pomoc rodzinie, a w sytuacji koniecznej interwencji zapewnić szybki powrót dziecka do rodziny biologicznej.

10. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje określenie w 3 - letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy.

Limit rodzin zastępczych na lata 2012-2014 został oszacowany w oparciu o informacje pozyskane z gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Wyszowskiego dotyczące przewidywanej liczby dzieci planowanych do umieszczenia w pieczy zastępczej. Dane zostały określone również w oparciu o rozeznanie potrzeb i doświadczenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w latach poprzednich.

Tabela nr 25. Prognoza gmin, w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w latach 2012-2014.

Lp.	Gmina pochodzenia dziecka						
		2012		2013		2014	
		Liczba dzieci	Z ilu rodzin pochodzą	Liczba dzieci	Z ilu rodzin pochodzą	Liczba dzieci	Z ilu rodzin pochodzą
1.	Brańszczyk	4	szacunkowo	4	szacunkowo	5	szacunkowo
2.	Długosiodło	6	4	6	4	6	4
3.	Rząśnik	9	6	10	7	10	7
4.	Somianka	2	szacunkowo	3	szacunkowo	3	szacunkowo
5.	Zabrodzie	6	3	6	3	8	4
6.	Wyszków	8	6	8	5	10	5
	Ogółem:	35		37		42	

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie informacji z Gmin.

Gmina Somianka oraz gmina Brańszczyk wskazały dane szacunkowe dotyczące liczby dzieci planowanych do umieszczenia w pieczy zastępczej, dlatego też nie wykazano w kolejnych latach liczby rodzin z których pochodzą dzieci. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie próbowało uzyskać informację również z sądu rodzinnego, jednak Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przekazał, że ma możliwości podania przewidywanej liczby dzieci do umieszczenia w pieczy zastępczej z prognozą na następne lata, ponieważ sprawy dotyczące rodzin zastępczych nie są wykazywane w żadnych urządzeniach ewidencyjnych zespołu.

Tabela nr 26. Limity dotyczące pieczy zastępczej w powiecie wyszkowskim na lata 2012-2014.

Lp.	Kierunek działań	Lata		
		2012	2013	2014
1.	ustalenie zwiększenia liczby rodzin zastępczych spokrewnionych	10	10	10
2.	ustalenie zwiększenia liczby rodzin niezawodowych	3	5	10
3.	ustalenie zwiększenia liczby rodzin zawodowych	1	2	2
4.	utworzenie rodzinnego domu dziecka	-	1	2

Źródło: Opracowania własne PCPR.

W powyższej tabeli podano liczbę planowanego do zwiększenia limitu rodzin w poszczególnych latach. Limit opracowano uwzględniając dobro dziecka, dotychczasowe doświadczenia oraz prognozy przedstawione przez gminne ośrodki pomocy społecznej dostosowując go do potrzeb zapewnienia profesjonalnej opieki oraz możliwości finansowe powiatu i gmin.

W budżecie na rok 2012 zabezpieczono środki dla 14 nowych rodzin zastępczych, zgodnie z przedstawioną wyżej tabelą.

11. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej

Cele szczegółowe:

1. Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej.
2. Rozwój działań na rzecz poprawy sytuacji osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją.
3. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
4. Wsparcie funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego rodzin zastępczych.
5. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.

1. Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej.

Działania:

- przygotowanie bazy do pracy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej;
- zwiększenie zatrudnienia kadry specjalistycznej w związku z realizacją zadań organizatora pieczy zastępczej;
- doskonalenie zawodowe kadry PCPR i rodzin sprawujących funkcję pieczy zastępczej;
- systematyczna współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności, ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- podnoszenie jakości usług i warunków w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- zlecanie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pieczy zastępczej.

2. Cel szczegółowy: Rozwój działań na rzecz poprawy sytuacji osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania:

- prowadzenie profilaktyki mającej na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku m.in. poprzez poradnictwo rodzinne;
- promowanie wartości rodziny w społeczności lokalnej poprzez: promocję wartości rodzinnych w ulotkach, raportach, zamieszczanie artykułów w prasie, prowadzenie strony internetowej z aktualnymi informacjami, organizowanie spotkań integracyjnych;
- uczestnictwo w organizowaniu dla dzieci i młodzieży wypoczynku letniego, zimowego, zajęć pozaszkolnych. Wdrażanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, pomocy ofiarom przemocy, wdrażanie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy, współpraca w gminami, zespołami interdyscyplinarnymi, podejmowanie działań na rzecz budowania współpracy z asystentami rodziny;
- aktywizowanie społeczne i zawodowe osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- tworzenie warunków do integracji cudzoziemców.

3. Cel szczegółowy: Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Działania:

- pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez promocję idei rodzicielstwa zastępczego i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze;
- tworzenie niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych, finansowanie wynagrodzeń i doposażenie w niezbędny sprzęt nowo powstających rodzin zastępczych;
- zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- zwiększenie zakresu przyznawanych świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych przewidzianych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

- organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy;
- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych;
- zwiększenie zatrudnienia osób pełniących funkcję koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej adekwatnie do potrzeb rodzinnej pieczy zastępczej;
- ustawiczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej;
- utworzenie rodzinnych domów dziecka;
- wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz młodzieży zagrożonej społeczną marginalizacją;
- tworzenie infrastruktury niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej poprzez tworzenie rodzin zawodowych, niezawodowych, rodzinnych domów dziecka pieczy instytucjonalnej i rodzinnej, wprowadzanie rodzin pomocowych, rozwój poradnictwa specjalistycznego, współpraca z asystentami rodziny;
- pozyskiwanie środków unijnych w ramach realizacji projektów systemowych i konkursowych promujących aktywną integrację społeczną i aktywizację zawodową oraz modernizację i przebudowę bazy instytucji pomocy społecznej.

4. Cel szczegółowy: Wsparcie funkcjonujących na terenie Powiatu Wyszowskiego rodzin zastępczych.

Działania:

- wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwienie udzielania pomocy pedagogicznej rodzinom zastępczym, ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci: psychologicznej, pedagogicznej, reedukacyjnej;
- ustawiczne szkolenie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wyszowskiego;
- współpraca z osobami i instytucjami wspierającymi w celu pozyskania wolontariuszy współpracujących na rzecz rodzicielstwa zastępczego;

5. Cel szczegółowy: Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.

Działania:

- wyrównywanie szans usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej poprzez aktywizację społeczno-zawodową, pomoc specjalistyczną (psycholog, doradca zawodowy, radca prawny) oraz zapewnienie odpowiednich warunków socjalno-bytowych;
- wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w integracji społecznej i zawodowej poprzez opracowywanie wraz z nimi i opiekunami Indywidualnych programów usamodzielnienia;
- wczesne podejmowanie działań związanych z przygotowaniem wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia;
- wspieranie wychowanków pieczy zastępczej w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnego poruszania się na rynku pracy, uzyskaniu kwalifikacji zawodowych;
- podjęcie działań w celu utworzenia mieszkań chronionych;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi wychowanków pieczy zastępczej.

12. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania	Realizator
1. Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej.			
1) Przygotowanie bazy do pracy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej.	2012	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR
2) Zwiększenie zatrudnienia kadry specjalistycznej w związku z realizacją zadań organizatora pieczy zastępczej.	2012-2015	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR
3) Doskonalenie zawodowe kadry PCPR i rodzin sprawujących funkcję pieczy zastępczej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR
4) Systematyczna współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności, ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR
5) Podnoszenie jakości usług i warunków w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR
6) Zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pieczy zastępczej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR

zastępczej.			powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	PCPR
2. Cel szczegółowy: Rozwój działań na rzecz poprawy sytuacji osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
1) Prowadzenie profilaktyki mającej na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku m.in. poprzez poradnictwo rodzinne.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR, GOPS-y, placówki oświatowe	
2) Promowanie wartości rodziny w społeczności lokalnej poprzez: promocję wartości rodzinnych w ulotkach, raportach, zamieszczanie artykułów w prasie, prowadzenie strony internetowej z aktualnymi informacjami, organizowanie spotkań integracyjnych.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR, POKiS, WPO-W	
3) Uczestnictwo w organizowaniu dla dzieci i młodzieży wycieczek wycieczek letniego, zimowego, zajęć pozaszkolnych. Wdrażanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, pomocy ofiarom przemocy, wdrażanie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy, współpraca w gminach, zespołami interdyscyplinarnymi, podejmowanie działań na rzecz budowania współpracy z asystentami rodziny.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, środki MCPS, gmin, stowarzyszeń, fundacji	Powiat Wyszowski, PCPR, GOPS-y, GOK-i, stowarzyszenia, fundacje	
4) Aktywizowanie społeczne i zawodowe osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, UE –PO KL	Powiat Wyszowski, PCPR, GOPS-y, PUP, organizacje pozarządowe	
5) Tworzenie warunków do integracji cudzoziemców.	Praca ciągła	Środki własne powiatu i dotacja	Powiat Wyszowski, PCPR, GOPS-y,	

			celowa z budżetu wojewody	PUP, jednostki samorządu terytorialnego, służba zdrowia
3. Cel szczegółowy: Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.				
1) Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez promocję idei rodzicielstwa zastępczego i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR, organizacje pozarządowe	
2) Tworzenie niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych, finansowanie wynagrodzeń i doposażenie w niezbędny sprzęt nowo powstających rodzin zastępczych.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych, środki organizacji pozarządowych	Powiat Wyszowski, PCPR, organizacje pozarządowe	
3) Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR	
4) Zwiększenie zakresu przyznawania świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych przewidzianych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR	
5) Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszki.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR	

6) Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR
7) Zwiększenie zatrudnienia osób pełniących funkcję koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej adekwatnie do potrzeb rodzinnej pieczy zastępczej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR
8) Ustawiczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, samorządu wojewódzkiego	Powiat Wyszowski, PCPR, MCPS
9) Utworzenie rodzinnych domów dziecka.	Praca ciągła od 2013 r.	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR
10) Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz młodzieży zagrożonej społeczną marginalizacją.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR, WPO-W
11) Tworzenie infrastruktury niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej poprzez tworzenie rodzin zawodowych, niezawodowych, rodzinnych domów dziecka pieczy instytucjonalnej i rodzinnej, wprowadzanie rodzin pomocowych, rozwój poradnictwa specjalistycznego, współpraca z asystentami rodziny.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR

12) Pozyskiwanie środków unijnych w ramach realizacji projektów systemowych i konkursowych promujących aktywną integrację społeczną i aktywizację zawodową oraz modernizację i przebudowę bazy instytucji pomocy społecznej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, UE – PO KL	Powiat Wyszowski, PCPR
4. Cel szczegółowy: Wsparcie funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego rodzin zastępczych.			
1) Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwienie udzielania pomocy pedagogicznej rodzinom zastępczym, ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci: psychologicznej, pedagogicznej, reedukacyjnej.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacja celowa w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR we współpracy z placówkami oświatowymi i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną
2) Ustawiczne szkolenie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wyszowskiego.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR
3) Współpraca z osobami i instytucjami wspierającymi w celu pozyskania wolontariuszy współpracujących na rzecz rodzicielstwa zastępczego.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR, placówki oświatowe
5. Cel szczegółowy: Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.			

1) Wyrównywanie szans usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej poprzez aktywizację społeczno-zawodową, pomoc specjalistyczną (psycholog, doradca zawodowy, radca prawny) oraz zapewnienie odpowiednich warunków socjalno-bytowych.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, UE – PO KL, w ramach realizacji projektów systemowych, konkursowych, dotacja celowa w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR, PUP, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
2) Wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w integracji społecznej i zawodowej poprzez opracowywanie wraz z nimi i opiekunami Indywidualnych programów usamodzielnienia.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, UE – PO KL, w ramach realizacji projektów systemowych, konkursowych, dotacja celowa w ramach programów rządowych	Powiat Wyszowski, PCPR
3) Wczesne podejmowanie działań związanych z przygotowaniem wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia.	Praca ciągła	Środki własne powiatu	Powiat Wyszowski, PCPR
4) Wspieranie wychowanków pieczy zastępczej w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnego poruszania się na rynku pracy, uzyskaniu kwalifikacji zawodowych.	Praca ciągła	Środki własne powiatu, UE – PO KL	Powiat Wyszowski, PCPR, PUP
5) Podjęcie działań w celu utworzenia mieszkań chronionych.	Praca ciągła od 2013 r.	Środki własne powiatu, dotacje celowe w ramach	Powiat Wyszowski, PCPR

		programów rządowych	Praca ciągła	Powiat Wyszowski, PCPR
6) Współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi wychowanków pieczy zastępczej.				

13. PRZEWIDYWANE REZULTATY PROGRAMU

Nowe regulacje prawne odwołują się do zawartej w Konstytucji RP koncepcji pomocniczej roli państwa oraz uwzględniają zasadę autonomii rodziny i jej prymatu w wychowaniu dziecka. Zgodnie z tymi zasadami opieka nad dzieckiem w formach zastępczych powinna stanowić trwały element prorodzinnej polityki państwa, która w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości, poprzez system gwarancji prawnych i instytucjonalnych powinna stworzyć warunki do udzielania pomocy i wsparcia na poziomie lokalnym z poszanowaniem podmiotowości rodziny.

W założeniach Programu zawarty został wymóg pomocy rodzinie, pracy z rodziną w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Pomoc w postaci pieczy zastępczej ograniczy się tylko do sytuacji kryzysowych i niezbędnych oddziaływań o charakterze interwencyjnym w przypadkach wystąpienia zagrożenia w rodzinie.

Tak zaplanowanym założeniom towarzyszą oczekiwania na przełamanie dominującego przez lata kolektywistycznego modelu interwencyjnej opieki zastępczej z dominacją form opieki instytucjonalnej i przekształcenie go w model prorodzinny.

Efektom realizacji założeń „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w latach 2012-2014”, zgodnie z przyjętymi celami, powinny być w pewnej perspektywie wymierne rezultaty w postaci:

- wzrostu liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych, zarówno z rodzin zastępczych, jak i z placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- rozwinięcia nowych, potrzebnych form pracy z rodziną: terapia rodzin, praca kontraktowa;
- rozwoju systemu rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych w tym specjalistycznych;
- zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W analizie zmian dotyczących kwestii polityki społecznej należy mieć świadomość, że przekształcenia systemu pieczy zastępczej to proces długoletni, gdzie efekty mogą być postrzegane w perspektywie czasowej.

14. MONITORING I EWALUACJA

„Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012-2014” jest integralną częścią „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie wyszkowskim na lata 2008-2015” i „Programu pomocy rodzinie i dziecku w Powiecie Wyszkowskim na lata 2010-2015”.

Dokument jest programem operacyjnym, zaplanowanym jako narzędzie realizacji Strategii w obszarze pomocy społecznej. Instrumentem wdrażania i modyfikacji Programu będzie coroczny plan realizacji zawartych w nim działań, przygotowany w ramach opracowywanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie projektu budżetu na następny rok kalendarzowy, przedłożony do akceptacji Zarządowi Powiatu Wyszkowskiego.

Monitorowanie niniejszego Programu odbywać się będzie na podstawie bieżącej oceny i analizy realizowanych celów i działań oraz oceny stopnia osiągniętych efektów. Monitorowanie będzie procesem ciągłym. Do monitorowania i ewaluacji zostanie wykorzystany harmonogram działań oraz jego ocena pod względem efektów realizacji. Monitorowanie odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji dotyczących realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie.

Program jest dokumentem otwartym, może podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną i rozeznanyymi potrzebami Powiatu.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Justyna Garbarczyk